

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2007-3-103 (İlk İnceleme)
Karar Sayısı : 07-65/799-295
Karar Tarihi : 21.8.2007

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10

Başkan : Tuncay SONGÖR (İkinci Başkan)
Üyeler : Prof.Dr.Nurettin KALDIRIMCI, M. Sıraç ASLAN,
Süreyya ÇAKIN, Mehmet Akif ERSİN

B. RAPORTÖRLER: Şahin YAVUZ, Hüseyin COŞGUN

C. ŞİKAYET EDEN: Korkuteli Süt Üreticileri Birliği
Temsilcisi: Av. İbrahim SARICALAR
Kiremitli Mahallesi Cumhuriyet Meydanı No: 10/1
Korkuteli/Antalya

20

D. HAKKINDA İNCELEME YAPILANLAR:

S.S Antalya Bölgesi Hayvancılık Kooperatifleri Birliği
Kiremitli Mah. Burdur Cad. Korkuteli/Antalya

Ergüven Süt Mamulleri Gıda Turizm ve San. Tic. Ltd. Şti
Yelten Kasabası, Korkuteli/Antalya

30

Yörükoğlu Doğal Süt ve Ürünleri Ltd. Şti.
Sinan Mah. Aksekili Sok. No: 13 Altınova/Antalya

Anadolu Süt Ltd. Şti.
Bozova Kasabası, Antalya

E. DOSYA KONUSU: S.S. Antalya Bölgesi Hayvancılık Kooperatifler Birliği'nin Ergüven Süt Mamulleri Gıda Turizm ve San. Tic. Ltd. Şti., Yörükoğlu Doğal Süt ve Ürünleri Ltd. Şti., Anadolu Süt Ltd. Şti. ile yaptığı rekabet etmeme/münhasır tedarik yükümlülüğü içeren anlaşmalarla 4054 sayılı Kanun'un 4. ve 6. maddelerini ihlal ettiği iddiası.

40

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Şikayet dilekçesinde özetle, S.S. Antalya Bölgesi Hayvancılık Kooperatifleri Birliği'nin Elmalı, Korkuteli ve Antalya merkeze bağlı köylerden tedarik edilen sütleri bazı teşebbüslere yaptığı münhasır sözleşmeler yoluyla sattığı, yapılan satış sözleşmelerinde yer alan teşebbüslerin birlik üyesi dışındaki üreticilerden süt temin etmeleri halinde, sözleşmelerinin feshedilerek teminatlarının gelir kaydedilmesi ve bir daha ihalelere alınmamaları şeklindeki hükmün 4054 sayılı Kanun'un 4. ve 6. maddelerini ihlal ettiği, söz konusu uygulama nedeniyle müvekkil birliğin pazar bulmakta zorlandığı ileri sürülerek Kanun'a aykırılığın giderilmesi talep edilmiştir.

50

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 20.7.2007 tarih, 4906 sayı ile intikal eden ihbar üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesi uyarınca yapılan inceleme sonucu düzenlenen 13.8.2007 tarih ve 2007-3-103/İİ-07-ŞYA sayılı İlk İnceleme Raporu 14.8.2007 tarih, REK.0.07.00.00-110/176 sayılı Başkanlık Önergesi ile 07-65 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; şikayete konu anlaşmanın,

- 60 – 2002/2 sayılı Grup Muafiyeti Tebliği'ne 2007/2 sayılı Tebliğ ile eklenen geçici 2. madde gereği halen sürmekte olan geçiş döneminde Kanun'un 4. maddesindeki yasaklamalar uygulanmayacağından bu madde açısından;
- anlaşma süresinin kısalığı ve münhasır tedarik şeklinin arz güvenliğinin garanti altına alınmasındaki önemi başta olmak üzere yukarıda yer verilen diğer unsurlar birlikte değerlendirildiğinde Kanun'un 6. maddesi açısından aykırı bir unsur taşımadığı, bu nedenle şikayetin reddinin gerektiği

sonucuna ulaşıldığı ifade edilmektedir.

70 I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

I.1.1. 4054 sayılı Kanun'un 4. Maddesi Açısından

Öncelikle değerlendirilmesi gereken husus şikâyete konu ilişkinin niteliğidir. Şikâyetçi taraf vekilince sunulan dilekçede de ifade olunduğu üzere S.S. Antalya Bölgesi Hayvancılık Kooperatifleri Birliği (Kooperatif Birliği) üyesi üreticilerden (müstahsil) topladığı sütü ihale yoluyla teşebbüslere satmakta, bu teşebbüsler de satın aldıkları 80 sütleri ticari faaliyetleri çerçevesinde piyasaya arz etmektedir. Üretim veya dağıtım zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren teşebbüsler arasında bir anlaşma söz konusu olduğundan taraflar arasındaki ilişki dikey bir ilişkidir.

Dilekçe ekinde yer alan sözleşmenin 2003/3 ve 2007/2 sayılı Rekabet Kurulu Tebliğleri ile Değişik 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği (Tebliğ) karşısındaki durumunu açıklığa kavuşturmak gerekmektedir.

Tebliğ'in "Kapsam" başlıklı 2. maddesinin değişik 2. ve 3. fıkrasında sırasıyla şu hükümlere yer verilmektedir.

90

" Bu Tebliğ ile sağlanan muafiyet, sağlayıcının dikey anlaşma konusu mal veya hizmetleri sağladığı ilgili pazardaki pazar payının % 40 aşmaması durumunda uygulanır.

Tek alıcıya sağlama yükümlüğü içeren dikey anlaşmalarda muafiyet, alıcının dikey anlaşma konusu malları ve hizmetleri aldığı ilgili pazardaki payının % 40'ı aşmaması koşuluyla uygulanır."

Bu hükümlerden de anlaşılacağı üzere, bir dikey anlaşmanın grup muafiyeti kapsamında olup olmadığı tespit edilirken öncelikle, ilgili ürün ve coğrafi pazarların

100 belirlenerek alıcı ve satıcılar açısından öngörülen % 40'lık pazar payı eşiğinin aşılp aşılmadığının incelenmesi gerekecektir.

Ancak yine Tebliğ'in Geçici 2. maddesinde yer alan "2007/2 sayılı Tebliğ'in yürürlüğe girdiği tarihte 2002/2 sayılı Tebliğ ile sağlanan grup muafiyetinden yararlanmakta olan, ancak 2002/2 sayılı Tebliğ'in 2007/2 sayılı Tebliğ ile değişik 2'inci maddesinde öngörülen kapsamın dışında kalan anlaşmaların bu Tebliğ'in yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde 4054 sayılı Kanun'un 5'inci maddesinde düzenlenen şartlara uygunluğunun sağlanması gerekir. Bu süre içerisinde anılan anlaşmalara 4054 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesinde öngörülen yasaklar uygulanmaz" hükmü gereği bu maddede öngörülen bir yıllık geçiş süreci halen devam etmekte olduğundan ve bu süre zarfında maddede öngörüldüğü üzere Kanun'un 4. maddesinde öngörülen yasaklar uygulanamayacağından, ilgili pazarın ve tarafların bu pazardaki paylarının belirlenmesine yönelik bir inceleme yapılmasının pratik herhangi bir faydası olmayacaktır. Bu nedenle şikayete konu anlaşmanın Tebliğ hükümleri nazara alınarak değerlendirilmesi ve bu Tebliğ'in 4. maddesinde düzenlenen "Anlaşmaları Grup Muafiyeti Kapsamı Dışına Çıkaran Sınırlamalar"ın bulunup bulunmadığına bakılması gerekmektedir.

120 Kooperatif Birliği ile Elmalı Yıldız Süt Ürünleri arasında imzalan "S.S. Ulucak Köyü Tar. Kalk'ın Sütlerinin Pazarlanması" konulu 18 maddeden oluşan ve 1.4.2007-1.4.2008 tarihleri arasında geçerli olan¹ sözleşmenin tüm hükümlerinin incelenmesi sonucunda, yukarıda değinilen Tebliğ'in 4. maddesi uyarınca anlaşmanın grup muafiyet kapsamı dışına çıkarılmasını gerektirecek herhangi bir düzenleme bulunmadığı görülmüştür.

Üzerinde durulması gereken bir diğer konu ise anlaşmanın Tebliğ'in 5. maddesinde ayrıca düzenlenen rekabet etmeme yükümlülüğü açısından durumudur. Anlaşmanın başvuruda atıfta bulunulan 13. maddesi şu şekildedir:

130 "Birliğe yetki veren kooperatiflerin bulunduğu bölgelerdeki sütlerini birliğin bilgisi dışında diğer birliklerden, firmalardan, şahıslardan, birlik üyesi olmayan kooperatiflerden süt satın almaya kalkan birliğimiz ile sözleşme yapmış olan süt alıcı firmaların sözleşmeleri fesih edilerek birliğe vermiş oldukları teminatları birliğe irad kaydedilerek bu durumdaki firmalar bir daha ihalelere alınmayacaktır."

Hukuki niteliği itibarıyla bir rekabet etmeme yükümlülüğü olan bu düzenlemenin, sözleşmenin bir yıllık olması ve otomatik bir yenileme hükmü içermemesi nedeniyle, Tebliğ'in "Rekabet Etmemeye Yükümlülüğü" başlıklı 5. maddesinin (a) bendinde öngörülen sürenin altında kaldığı, bu nedenle Tebliğ kapsamında olduğu anlaşılmaktadır.

140 Sözleşme hükümlerine göre süt satış fiyatının dönem başlarında çıkılacak ihale ile belirleneceği, yani pazarda rekabetten ziyade pazar için rekabetin bulunduğu bir ortamın sağlıklı bir şekilde devamında ve arzın sürekliliğinin garanti altına alınmasında bu tür bir münhasırlığın önemli olduğunun altı çizilmelidir.

¹ Sözleşmenin 3. maddesinde ise sözleşmenin 6 aylık olduğu ve 3'er aylık dönemlerde yenileneceği, ilk 3 ay için fiyatın (...) YKR olduğu, diğer dönemler için süt fiyatını dönem başında birlik tarafından yapılacak ihale ile belirleneceği ifade olunmakla birlikte Sözleşme'nin başlığında bu tarih aralığına yer verilmiştir.

Söz konusu anlaşmanın Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlandığı kanaatine varılmıştır.

I.1.2. 4054 sayılı Kanun'un 6. Maddesi Açısından

150

Tebliğ'in "Kanun'un 6'ncı Maddesinin Uygulanması" başlıklı 8. maddesinde bu Tebliğ'e göre tanınmış bir muafiyetin Kanun'un 6. maddesinin uygulanmasını engellemeyeceği hükme bağlanmıştır. Bu nedenle anlaşmanın Kanun'un 6. maddesi karşısında durumunu değerlendirmek gerekmektedir.

160

Kanun'un 6. maddesinde "*Bir veya birden fazla teşebbüsün ülkenin tamamında ya da bir bölümünde bir mal veya hizmet piyasasındaki hakim durumunu tek başına yahut başkaları ile yapacağı anlaşmalar ya da birlikte davranışlar ile kötüye kullanması hukuka aykırı ve yasaktır*" hükmüne yer verilmiş ve kötüye kullanma olarak nitelenebilecek hususlar sayılmıştır.

170

Bu durumda öncelikle şikayete konu teşebbüslerin pazar payları, pazar güçleri bu gücü etkileyen dağıtım ağı, finansal ve teknik üstünlük, yasal veya fiili imtiyaz, kapasite miktarları, pazara giriş kısıtları gibi noktalar incelenerek ilgili teşebbüslerin rakipleri, müşterileri ve tüketicilerden bağımsız hareket ederek karar alabilme yetisine sahip (hakim durumda) olup olmadıklarının ortaya konması isabetli olacaktır. Bununla birlikte, eğer kötüye kullanma olduğu iddia edilen uygulama, ilgili teşebbüsler bir an için hakim durumda bulunduğu kabul edilse dahi niteliği itibarıyla ve veri koşullar altında, *prima facie*, bir kötüye kullanma özelliği arz etmiyorsa, hakim durum tespitine yönelik değerlendirmeden önce inceleme konusu uygulama üzerinde durmak gerekecektir.

180

Somut olay koşullarında şikayet edilen teşebbüsler arasında üçer aylık dönemlerde yenilenecek toplam altı aylık münhasırlık şartı içeren bir anlaşma söz konusudur. Rekabet hukuku doktrininde hakim durumda bulunan teşebbüslerin münhasır tedarik anlaşması yapmasının *per se* yasaklanması gerektiği ileri sürülebilse de, kanımızca esas alınması gereken *rule of reason* yaklaşımı çerçevesinde bu kadar kısa süreli bir anlaşma ile teşebbüs hakim durumda bulunsun bile anlaşmada yer verilen münhasırlık şartının bir kötüye kullanma hali oluşturmayacağı kanaatine varılmıştır.

190

Anlaşmada otomatik bir yenileme kaydının bulunmaması, bilakis her dönem sonunda fiyatın belirlenmesi için yeniden ihaleye çıkılacak olması, şikayetçi birliğin ürününü bir önceki dönem şikayet edilen Kooperatif Birliği ile çalışmış olan teşebbüsler vasıtasıyla pazarlama konusunda eşit şansa sahip olması, piyasaya girişte yasal bir engel bulunmaması, tarımda arz güvenliği politikasının bir sonucu olarak kabul edilen 5200 sayılı Tarımsal Üretici Birlikleri Kanunu ve 4572 sayılı Tarım Satış Kooperatif ve Birlikleri Hakkında Kanun'un gerektirdiği üretimi talebe göre planlama ve ürünlerin daha iyi şartlarla değerlendirilmesi yaklaşımlarının bir sonucu olarak bu tür münhasırlık şartlarının objektif olarak mazur görülebilir nitelik kazanması gibi unsurlar da yukarıdaki yargıya ulaşımda göz önünde bulundurulmuştur.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, dosya konusu şikayet ile ilgili olarak 4054 sayılı Kanun çerçevesinde önaraştırma yapılmasına ya da

07-65/799-295

soruşturma açılmasına gerek olmadığına, Şikayetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.